

TALEUDKAST
til brug for forelæggelse i Folketingets Europaudvalg den 1. juni 2012
af RIA-rådsmødet den 7.-8. juni 2012

[1. Indledning]

I næste uge afholdes der rådsmøde om retlige og indre anliggender i Luxembourg. Udvalget har fået tilsendt et samlenotat om sagerne på rådsmødet.

Rådsmødet er det tredje og sidste formelle rådsmøde under dansk formandskab.

Jeg vil i det følgende koncentrere mig om nogle udvalgte, væsentlige sager. Det drejer sig om punkterne **2, 3, 4, 11, 12** og **15**.

Som det fremgår af samlenotatet, er flere af dagsordenspunkterne omfattet af det danske retsforbehold.

I forlængelse af det uformelle møde, vi holdt i Justitsministeriet i slutningen af sidste år, har jeg tidligere på møder her i udvalget gennemgået konsekvenserne af, at henholdsvis ændringsforslaget til modtagelsesdirektivet, forslaget om oprettelse af et europæisk PNR-system og forslaget til en europæisk beskyttelsesordre er omfattet af retsforbeholdet.

Jeg vil i dag gøre lidt ekstra ud af konsekvenserne af, at punkt 11 om retten til advokatbistand og punkt 12 om Bruxelles I-forordningen er omfattet af forbeholdet.

Jeg kan oplyse, at dagsordenens punkt 15 forelægges til forhandlingsoplæg. De øvrige dagsordenspunkter forelægges til orientering.

I er som altid velkomne til at spørge til de sager, jeg ikke selv nævner.

[2. Finansieringsprogram for rettigheder og unionsborgerskab (2014-2020)]

2.1. Jeg vil begynde med dagsordenens **punkt 15** om et finansieringsprogram for rettigheder og unionsborgerskab for perioden 2014 til 2020, der som nævnt forelægges til forhandlingsoplæg.

Kommissionen fremsatte sidste sommer sit forslag til et samlet budget for EU, der skal dække perioden fra 2014 til 2020. Budgetforslaget sætter de overordnede rammer, mens der skal vedtages en række specifikke programmer for de konkrete politikområder.

Kommissionen fremsatte derfor i november sidste år forslag til et nyt finansieringsprogram for rettigheder og unionsborgerskab.

Det danske formandskab har arbejdet målrettet med forslaget, og vi vil på rådsmødet forsøge at opnå en generel indstilling i Rådet til programmet. Sagen forelægges derfor som nævnt til **forhandlingsoplæg**.

2.2. Formålet med det foreslåede finansieringsprogram er primært at sikre en mere enkel og effektiv finansiering på området. Programmet samler derfor dele af tre eksisterende programmer på området for rettigheder og unionsborgerskab.

Det foreslåede finansieringsprogram skal bidrage til opbygningen af et fælles retsområde i EU ved at fremme rettigheder og ligestilling.

Det handler bl.a. om at give borgerne bedre mulighed for at udøve deres rettigheder, at forhindre diskrimination, at fremme ligestilling mellem mænd og kvinder, at fremme barnets rettigheder og om at sikre et højt forbrugerbeskyttelsesniveau.

Programmet vil efter forslaget være åbent for offentlige og private virksomheder og organisationer, der vil kunne søge om støtte til en lang række aktiviteter. Det kan f.eks. være forskning, uddannelse, erfaringsudveksling eller informationskampagner.

Den årlige fordeling af midler fra programmet skal efter det foreliggende forslag fastsættes i årlige arbejdsprogrammer, som vedtages af Kommissionen og medlemsstaterne i fællesskab.

Spørgsmålet om den budgetmæssige ramme for programmet vil ikke være omfattet af den generelle indstilling. Der er nemlig tale om et såkaldt horisontalt spørgsmål, der drøftes som led i forhandlingerne af EU's samlede budget for perioden 2014 til 2020.

2.3. Det er min opfattelse, at der med det foreslåede finansieringsprogram for rettigheder og unionsborgerskab opnås en forenkling og øget fleksibilitet i forhold til det gældende program.

Samtidig får medlemsstaterne efter det foreliggende forslag indflydelse på udformningen af de årlige arbejdsprogrammer, som fastlægger fordelingen af midler under finansieringsprogrammet.

Regeringen kan derfor støtte en generel indstilling til det foreliggende forslag.

[3. Schengen Governance]

3.1. Dagsordenens **punkt 2, 3 og 4** omhandler alle Schengen-samarbejdet.

Dagsordenens **punkt 2** handler om den politiske styring af Schengen-samarbejdet.

Det danske formandskab tog på rådsmødet i marts initiativ til nogle rådskonklusioner, som indfører en ordning, hvor ministrene i Det Blandede Udvalg fast hvert halve år skal drøfte Schengen-samarbejdet.

Det Blandede Udvalg har – ud over EU-medlemsstaterne – også deltagelse af Island, Liechtenstein, Norge og Schweiz. Disse lande er som bekendt alle med i Schengen-samarbejdet.

Den første halvårige drøftelse vil finde sted i forbindelse med rådsmødet i næste uge, og drøftelserne vil tage afsæt i Kommissionens første halvårige rapport om Schengen-områdets funktion.

Rapporten, der blev offentliggjort den 16. maj, vedrører perioden fra november sidste år til og med april i år.

Det overordnede indtryk er, at Schengen-samarbejdet generelt fungerer godt. Kommissionen peger dog også på områder, hvor der kan ske forbedringer, og hvor Kommissionen agter at følge op på udfordringerne.

Det gælder f.eks. i forhold til den velkendte situation i Grækenland og i forhold til overvågning af migrationsstrømme efter visumfritagelse, opfølgning på Schengen-evalueringer samt bedre og hurtigere informationsudveksling, herunder ved brug af

Schengen-informationssystemet. Kommissionen vil samtidig frembringe mere viden om ulovlige bevægelser mellem Schengen-landene.

Regeringen støtter en styrkelse af den politiske styring af Schengen-samarbejdet og finder det nyttigt, at Kommissionen i sin rapport peger på en række områder, hvor der er behov for opfølgning fra Kommissionens side.

3.2. Dagsordenens **punkt 3** omhandler et ændringsforslag til Schengen-grænsekodexens regler om midlertidig genindførelse af den indre grænsekontrol.

Det er min forhåbning, at vi på rådsmødet i næste uge kan opnå generel indstilling i Rådet til det foreliggende ændringsforslag. Der vil herefter kunne indledes forhandlinger med Europa-Parlamentet.

I forhold til forhandlingerne om forslaget kan jeg oplyse, at langt de fleste medlemslande lægger vægt på, at det fortsat skal være medlemslandene selv, som beslutter af genindføre den indre grænsekontrol i situationer, hvor der vurderes at foreligge en alvorlig trussel mod den offentlige orden eller indre sikkerhed på nationalt niveau. Det kan f.eks. være i forbindelse med topmøder, større sportsbegivenheder eller terrorisme.

Medlemslandene støtter opfordringen fra Det Europæiske Råd om, at der også skabes mulighed for at genindføre den indre grænsekontrol i ekstraordinære situationer, hvor Schengen-samarbejdet er truet.

Det kan f.eks. være i tilfælde, hvor der konstateres vedvarende alvorlige mangler ved et medlemslands grænsekontrol. Det kan f.eks. være som følge af et stort antal ulovlige indvandrere.

Det skal dog understreges, at det er en forudsætning, at disse omstændigheder udgør en alvorlig trussel mod den offentlige orden eller indre sikkerhed for Schengenområdet eller dele heraf.

Der arbejdes i forhold til de nye muligheder for genindførelse af indre grænsekontrol i ekstraordinære situationer med en procedure, der i højere grad involverer Kommissionen og Rådet, end det er tilfældet efter de gældende regler.

Der arbejdes også på at sikre, at Europa-Parlamentet inddrages i tilfælde, hvor det overvejes midlertidigt at indføre grænsekontrol.

Regeringen er positiv over for det foreliggende ændringsforslag og lægger vægt på, at det – som i dag – skal være medlemslandene selv, som kan beslutte at genindføre den indre grænsekontrol i tilfælde af trusler mod den offentlige orden eller indre sikkerhed på nationalt niveau.

Regeringen støtter samtidig, at der også skabes mulighed for at genindføre indre grænsekontrol i ekstraordinære situationer, der truer Schengen-samarbejdet. En sådan ny mekanisme kan være med til at styrke og forbedre Schengen-samarbejdet.

Regeringen er i den forbindelse åben over for, at Rådet og Kommissionen i højere grad involveres i denne proces.

3.3. I tilknytning til punkt 3 på dagsordenen kan jeg nævne, at dagsordenens **punkt 4** omhandler et ændret forslag om indførelse af en evaluerings- og overvågningsmekanisme til kontrol af anvendelsen af Schengen-reglerne.

Det er min forhåbning, at vi på rådsmødet i næste uge kan opnå enighed i Rådet om det foreliggende ændrede forslag til forordning om Schengen-evalueringsmekanismen.

[4. Retten til advokatbistand]

4.1. Dagsordenens **punkt 11** omhandler et direktivforslag om retten til advokatbistand, der som nævnt er omfattet af det danske retsforbehold.

Rådet vedtog i november 2009 en køreplan for styrkelse af mistænkte og tiltaltes proceduremæssige rettigheder i straffesager.

I juni sidste år fremsatte Kommissionen som led i udmøntningen af køreplanen et direktivforslag om ret til advokatbistand i straffesager og ret til kommunikation ved anholdelse.

Det er min forhåbning, at vi på rådsmødet i næste uge kan opnå generel indstilling i Rådet til det foreliggende forslag. Der vil herefter kunne indledes forhandlinger med Europa-Parlamentet.

4.2. Formålet med direktivforslaget er at indføre minimumsregler for mistænkte og tiltaltes ret til advokatbistand i straffesager og til at få informeret en tredjemand eller konsulære myndigheder ved anholdelse.

Forslaget indeholder således bestemmelser om, hvornår en sigtet har ret til advokatbistand, og om det nærmere indhold af denne ret. Det drejer sig f.eks. om minimumsregler for den mistænkte eller tiltaltes ret til at kommunikere med sin forsvarer.

Direktivforslaget fastsætter samtidig, at den mistænkte eller tiltalte i forbindelse med anholdelse har ret til at få mindst én person efter eget valg informeret om frihedsberøvelsen. Forslaget giver endvidere udlændinge ret til at få underrettet konsulære eller diplomatiske myndigheder om frihedsberøvelsen.

4.3. Retten til advokatbistand og retten til kommunikation ved anholdelse er grundlæggende principper inden for strafferetsplejen. De er afgørende for, at den mistænkte eller tiltalte får en retfærdig rettergang.

Vi har allerede i Danmark et højt beskyttelsesniveau, når det gælder grundlæggende rettigheder for mistænkte og sigtede. Man vil derfor næppe i forhold til det konkrete direktiv kunne pege på væsentlige nyskabelser, som danskerne går glip af på grund af retsforbeholdet.

Alligevel ærgrer jeg mig over retsforbeholdet også i denne sag.

Det danske retsforbehold har stået i vejen for, at Danmark under forhandlingerne om direktivforslaget har kunnet gå foran i bestræbelserne på at sikre et så højt beskyttelsesniveau som muligt.

Samtidig sender forbeholdet et uheldigt signal om, at Danmark ikke fuldt ud støtter et direktivforslag, som skal være med til at sikre EU-borgerne en retfærdig rettergang.

Vi står på sidelinjen i de øvrige medlemsstaters kamp for at sikre borgernes helt grundlæggende rettigheder.

[5. Bruxelles I-forordningen]

5.1. Den sidste sag, jeg vil komme ind på, er dagsordenens **punkt 12**, som omhandler forslaget til revision af den såkaldte Bruxelles I-forordning.

Det er én af mange væsentlige sager under det danske formandskab og en sag, som regeringen prioriterer højt.

Det er derfor min forhåbning, at vi på rådsmødet i næste uge kan opnå generel indstilling i Rådet til det foreliggende forslag. Der vil herefter kunne indledes formelle forhandlinger med Europa-Parlamentet.

5.2. Bruxelles I-forordningen udgør grundlaget for samarbejdet mellem retterne i EU-landene om civil- og handelsretlige spørgsmål.

Forordningen fastlægger bl.a., hvilken retsinstant der er den mest egnede til at løse en tvist på tværs af landegrænserne. Herudover sikrer forordningen, at retsafgørelser, der er afsagt i ét EU-land, let kan anerkendes og fuldbyrdes i et andet medlemsland.

Det er f.eks. Bruxelles I-forordningen, der forpligter domstolene i Polen til at tvangsfuldbyrde afgørelser om overtrædelse af danske overenskomster.

5.3. Det foreliggende forslag til revision af Bruxelles I-forordningen har til formål at afhjælpe de mangler, som den praktiske anvendelse af forordningen har vist. Forslaget sigter således mod at fjerne de resterende hindringer for retsafgørelseres frie bevægelighed inden for EU og forbedre adgangen til domstolene.

Helt konkret vil en af de store forbedringer med forslaget være, at det vil blive nemmere at få domme afsagt i ét EU-land tvangsfuldbyrdes i et andet medlemsland. Proceduren foreslås væsentligt forenklet.

Et andet konkret eksempel er, at den svage part i visse aftaleforhold – f.eks. forbrugerforhold – skal kunne sagsøge den stærke part – f.eks. den erhvervsdrivende – i aftaleforholdet i et medlemsland, selv om den stærke part har hjemsted uden for EU. Hermed forbedres adgangen til domstolene for svage parter.

5.4. Bruxelles I-forordningen, der blev vedtaget i december 2000, er som nævnt omfattet af retsforbeholdet.

Det er imidlertid lykkedes Danmark i form af en parallelaftale at blive tilknyttet reglerne på mellemstatsligt grundlag.

Reglerne i forordningen er meget væsentlige for gennemførelse af retssager på tværs af grænserne inden for EU, og forordningen derfor har stor praktisk betydning for danske borgere og virksomheder.

Danmark anmodede på den baggrund i **2001** EU om at få lov til at indgå en parallelaftale, som betyder, at reglerne i Bruxelles I-forordningen også finder anvendelse mellem Danmark og de øvrige EU-lande.

I foråret **2003** blev der opnået enighed i Rådet om at bemyndige Kommissionen til at indlede forhandlinger med Danmark.

Efter langvarige forhandlinger blev der i **2005** opnået enighed om en parallelaftale mellem EU og Danmark, som trådte i kraft den 1. juli **2007**.

Efter parallelaftalen har Danmark mulighed for alt tilslutte sig de ændringer, som måtte blive vedtaget til forordningen. Danmark skal således inden for 30 dage meddele Kommissionen, om man ønsker at gennemføre ændringerne i dansk ret.

Hvis Danmark ikke reagerer inden for fristen eller meddeler, at man ikke ønsker at gennemføre ændringerne til forordningen, betragtes parallelaftalen som ophævet.

5.5. Bruxelles I-forordningen har som nævnt afgørende praktisk betydning for danske borgere og især virksomheder, som ønsker at agere på tværs af grænserne i EU.

Derfor er jeg også glad for, at Danmark har en parallelaftale med EU om forordningen, så vi har mulighed for at få glæde af de ændringer, som revisionen lægger op til.

Men ordningen er langt fra perfekt.

Enten vedtager vi alle de ændringer, som de andre EU-lande har vedtaget uden om Danmark, eller også ryger vi helt ud af samarbejdet. Det er med andre ord "take it or leave it" for Danmarks vedkommende, og vi har under forhandlingerne langt fra den samme status som de øvrige medlemsstater.

Samtidig viser forhandlingsforløbet tydeligt, hvor vanskelig og langstrakt en opgave det er at indgå en parallelaftale. Det sker kun undtagelsesvis, og der er ikke nogen grund til at tro, at Kommissionen og Rådet siden 2001 er blevet mere åbne over for anmodninger om at indgå sådanne aftaler.

Parallelaftaler er med andre ord ikke vejen frem.

[6. Afslutning]

Det var de sager, jeg i første omgang har valgt at fokusere på. Har I spørgsmål til de øvrige sager, er I som sagt naturligvis velkomne til at spørge ind til disse.

Tak.